

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIV. évfolyam 21. szám
2011. november 4.

Gabona és Ipari Növények
XIV. évfolyam 21. szám

2011. 43. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	9
A gabona alapú termékek feldolgozó értékesítési ára.....	14
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	14
Külpiaci információk.....	15
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	18
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	20
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára	23
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	23
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	25

GABONAPIACI JELENTÉS

- **Oroszország példátlanul nagy mennyiségű gabonát exportálhat a 2011/2012. gazdasági évben.**
- **Az ukrainai termények versenyképessége jelentősen javulhat a következő hónapokban az oroszországgal szemben a világpiacon, köszönhetően az exportvámok eltörlésének.**
- **A fekete-tengeri térségből származó olcsó gabona háttérbe szoríthatja az európai exportot.**
- **Közel 225 millió hektárról takaríthatnak be gabonát a világon a 2012/2013. gazdasági évben.**

A fekete-tengeri régió gabonaexportja¹

A fekete-tengeri térség legnagyobb búzatermelő országainak folyamatos jelentétével kell számolni a világpiacon a 2011/2012. gazdasági évben. A szezon első felében jellemzően Oroszország, a második felében Kazahsztán és Ukrajna uralhatja a piacot olcsó gabonájával.

Oroszország idei gabonatermését 90-92 millió tonna körül valószínűsítik, amelyből 52 millió tonna a búza. Az exportálható gabonafelesleg 30 millió tonnára tehető a 2011/2012. gazdasági évben, azonban csupán 25 millió tonna kivitelére elegendő a kikötők kapacitása. A szovjet utód-állam zömmel búzát szállít a nemzetközi piacra. A kormány a tervek szerint mozgóvám bevezetésével korlátozná az exportot, ha az meghaladja a 24-25 millió tonnát. Ekkora mennyiségű orosz gabona még soha nem fordult meg a világpiacon. Az elmúlt hónapokban tetemes mennyiségű búza hagyta el az orosz kikötőket. Júliusban 2,4, augusztusban 2,9, szeptemberben 3,3 millió tonna búzát hajóztak ki, zömmel Egyiptomba és más észak-afrikai országokba. A SovEcon piacelemző cég adatai szerint októberben 2,9 millió tonna áru hagyta el az országot, ugyanakkor novemberben és decemberben a tél beállta miatt leáll a folyami szállítás. Az újabb és újabb példátlanul nagy volumen a versenytársakénál olcsóbb orosz termény iránti folyamatos keresletnek köszönhető.

Ukrajnában 53 millió tonna gabona betakarításával és 27 millió tonna exportjával számolnak a folyó gazdasági évben. Az ország a következő hónapokban növelné a kiszállítások volumenét. Szakértők szerint Ukrajna 8-9 millió tonna búzát exportálhat a 2011/2012. gazdasági évben. A szezon elején késve jelent meg az ukrán áru a piacon, teret engedve ezzel az orosz dömpingnek. A gazdasági év elejétől mindössze 3,84 millió tonna gabona hagyta el az ukrán kikötőket, szemben az egy évvel korábbi 4,8 millió tonnával. A ProAgro kutatóközpont szakértője ennek ellenére optimista, a szezon második felét általában jellemző magasabb árakban bízik, amikor az orosz minőségi búzakészletek kimerülnek (január-február). A visszafogott nemzetközi kereslet ösztö-

¹ Reuters

nözte az ukrán gabonaféléket július óta terhelő kiviteli vám eltörlését. A jelenlegi elképzelés szerint északkeleti szomszédunknál a gabona ára az európainál alacsonyabb szinten tartható – főleg a vámok eliminálását követően. Az ukrán gabona versenyképességének növekedését jelzi az is, hogy Egyiptom, az orosz gabona legjelentősebb célpiaca, 120 ezer tonna ukrán búzát vásárolt 248-249 USD/tonna áron október végén, miközben az orosz árut 256-266 USD/tonnáért kínálták. Az európai kereskedők tehát nem alaptalanul aggódnak a fekete-tengeri országok élénk exportja miatt. Az elkövetkező években vélhetően egyre inkább számolni kell az orosz és a kazah mellett az ukrán gabona jelenlétével is a világpiacon. Odesszában egy új logisztikai egység létesítését tervezik, amely éves szinten 2 millió tonna áru megmozgatására és hajóba rakodására lenne képes. (A kikötőben jelenleg évente 3,5 millió tonna áru fordul meg és 340 ezer tonna termény raktározása megoldott.) Az összesen 680 ezer tonna gabona tárolására alkalmas új silók 2016-ra készülhetnek el. Ukrajna 20 folyami és tengeri kikötője 3,5 millió tonna árut ereszt át havonta.

Kazahsztán 22-23 millió tonna gabona, zömmel búza kivitelével számol a folyó szezonban. Amennyiben el tudják juttatni az árut a kikötőkbe (vasúton), 15 millió tonna exportja oldható meg. A kazah kormány tonnánként 40 dollárral támogatja a gabonafélék fekete- és balti-tengeri kikötőkbe történő szállítását, ezt a folyó szezonban már 2,5 millió tonna terményre fizette ki.

Az erős fekete-tengeri export háttérbe szorítja az európai búzaszállítmányokat, jóllehet szakértők szerint a vártnál kedvezőbb volt eddig az európai áru kivitele. Az, hogy az Európai Unió meg tudja-e tartani az észak- és nyugat-afrikai piacait, vagy kénytelen átengedi azokat a fekete-tengeri exportőröknek attól függ, hogyan tud versenyezni az orosz, ukrán, és kazah árakkal. A fekete-tengeri búza az USA-ból és az EU-ból érkező árut is kiszorította többek között az egyiptomi piacról a folyó gazdasági évben.

Búzavetés, 2011 őszi

A 2012-es betakarítású őszi búza vetése csaknem befejeződött az északi féltekén. A Nemzetközi Gabonatanács (IGC) októberi jelentése szerint 224,6 millió hektárról takaríthatnak be búzát (őszi+tavaszi) a következő, 2012/2013. gazdasági évben, ez 1,6%-os bővülést jelent. Észak-Amerikában és a Független Államok Közösségében várható a terület jelentősebb növekedése.

Az Európai Unió egyes tagországaiban (Franciaország, Egyesült Királyság) a száraz őszi időjárás akadályozta a vetést, máshol (elsősorban az északi országokban) a csapadékos idő segítette azt. A közösségi búza vetésterülete – durumbúzával együtt – 26 millió hektárra nőhet az idén.

A fekete-tengeri térség országaiba megérkezett ugyan a várva várt csapadék, de a tartós szárazságot követően még többet igényelnek a frissen vetett táblák. A búza magas ára, valamint az erős bel- és külpiaci kereslet arra ösztönözte az oroszországi gazdákat, hogy a tavalyinál 1,3 millió hektárral nagyobb területen, 27 millió hektáron vessék el a növényt. Az ukrainai agrárminisztérium tájékoztatása szerint a gazdák a tervezett 8,1 millió hektárból 7,7 millió hektáron végeztek az őszi vetéssel október végéig, és ebből 4,5 millió hektáron kelt ki a növény. A fejlődő állományok

69%-a volt jó állapotban. Összesen 6,6 millió hektáron termesztetnek búzát a folyó szezonban. Kazahsztánban a tavaszi búza területének növekedésére számítanak.

Az USA búzatermő régióiban hosszan tartó szárazságnak vetett véget az októberi csapadék, segítve ezzel az őszi búza vetését és fejlődését. Egyes területek azonban továbbra is csapadékhánytól szenvednek, és az állományok állapota gyengébb. A 2012-ben betakarítandó búza termőterülete 7%-kal 19,8 millió tonnára nőhet.

Hazai körkép

Az MgSzH november 7-i jelentése szerint 1,16 millió hektárról – a betakarítható terület 95%-áról – 7,7 millió tonna kukorica került a magtárakba. Az őszi búza vetése 90%-os, az őszi árpáé és a tritikáléé 97%-os készültségi állapotban volt a jelzett dátumig. A rozsot ugyanakkor a tervezettnél 4%-kal nagyobb területen vetették el november első hetéig.

A gabonafélék magyar termelői ára alig változott októberben a szeptemberihez képest. A malmi búza 49 ezer Ft/tonna, a takarmánybúza 46-47 ezer Ft/tonna, a takarmánykukorica 45 ezer Ft/tonna körül talált vevőre az elmúlt hetekben. A takarmányárpa kissé felértékelődött, az októberi termelői ára megközelítette a 49 ezer Ft/tonna szintet, ami a készlet szűkülésével lehet összefüggésben.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (43. hét)

Megnevezés	Mérték- egység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak- Magyar ország	2011. 42. hét	2011. 43. hét	2011. 43. hét / 2011. 42. hét (%)
Étkezési	tonna	970	3 389	-	5 232	4 578	87,51
búza	Ft/tonna	47 623	47 329	-	49 083	47 310	96,39
Takarmány-	tonna	-	-	-	613	-	-
búza	Ft/tonna	-	-	-	44 827	-	-
Takarmány-	tonna	49 378	15 989	5 862	118 233	71 229	60,24
kukorica	Ft/tonna	48 243	43 143	44 066	46 689	46 754	100,14
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

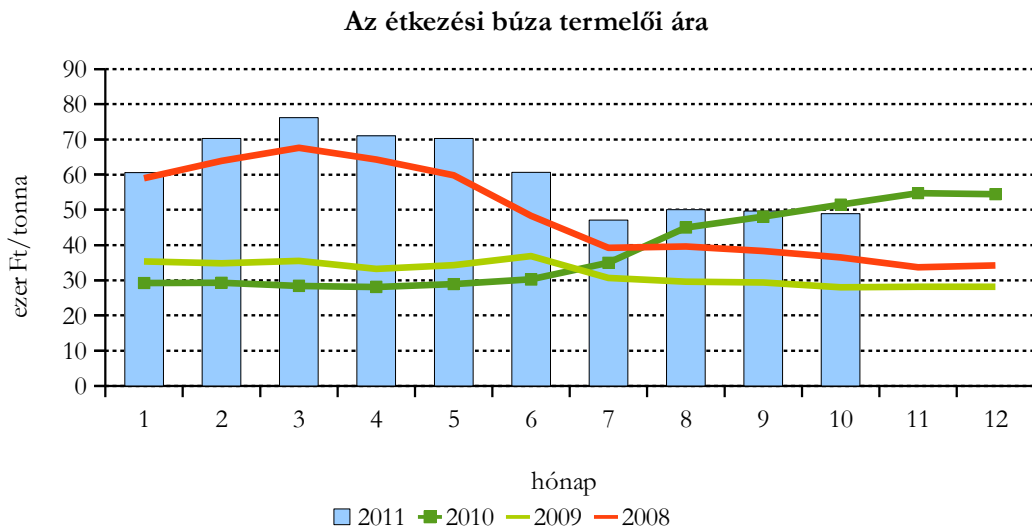
2. táblázat

A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mérték- egység	Országos				
		2010. 43. hét	2011. 42. hét	2011. 43. hét	2011. 43. hét / 2010. 43. hét (%)	2011. 43. hét / 2011. 42. hét (%)
Étkezési	tonna	6 899	5 232	4 578	66,36	87,51
búza	Ft/tonna	53 835	49 083	47 310	87,88	96,39
Takarmány-	tonna	1 098	613	-	-	-
búza	Ft/tonna	47 058	44 827	-	-	-
Takarmány-	tonna	33 477	118 233	71 229	212,77	60,24
kukorica	Ft/tonna	42 657	46 689	46 754	109,61	100,14
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-

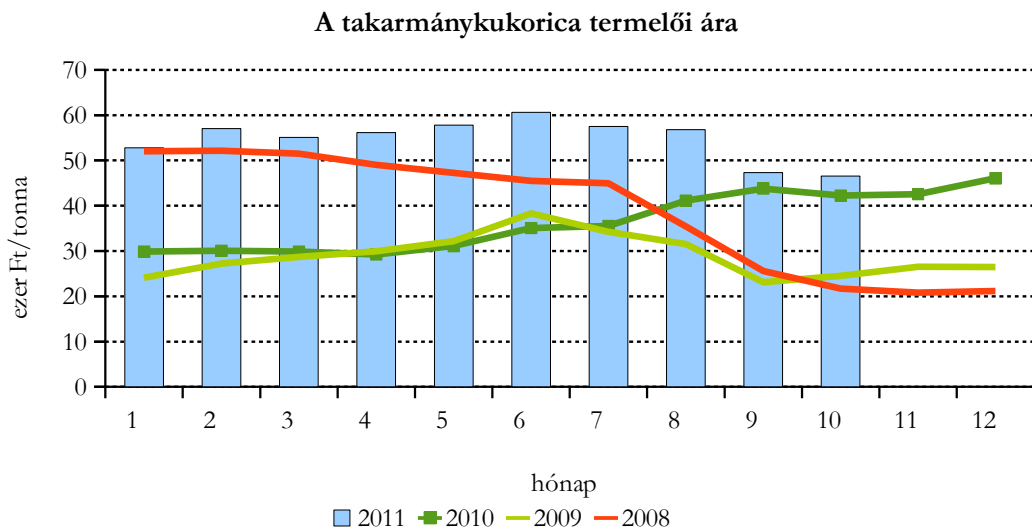
Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

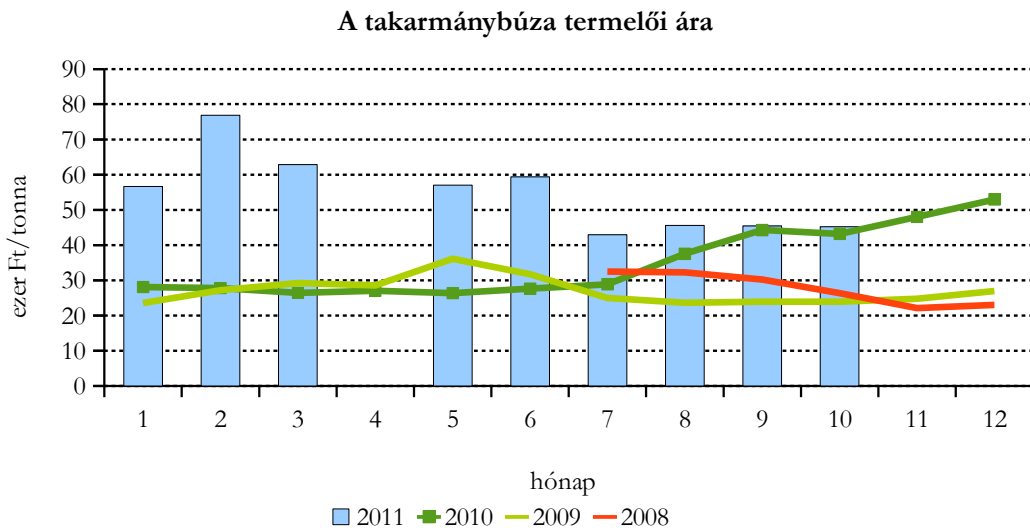
Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

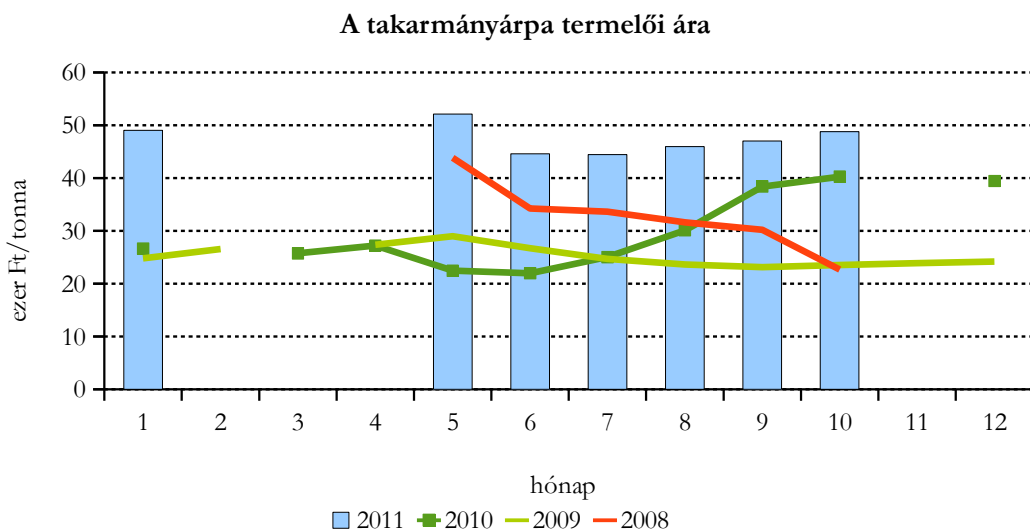
Forrás: AKI PÁIR

3. ábra

Forrás: AKI PÁIR

4. ábra

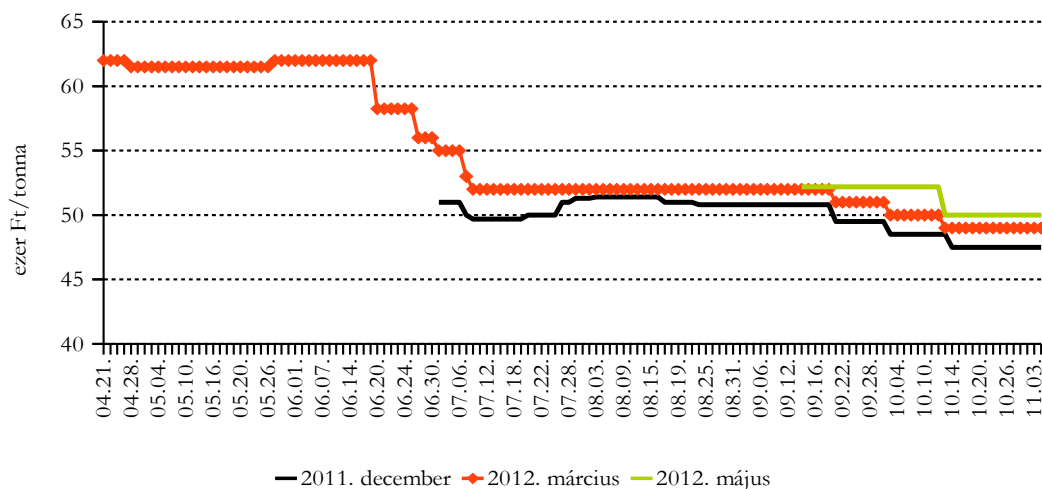

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

5. ábra

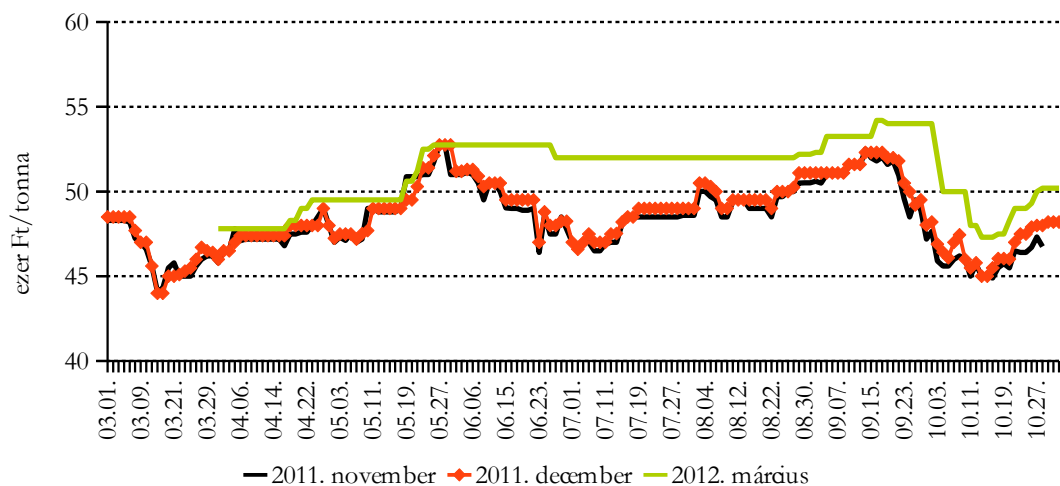
A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

6. ábra

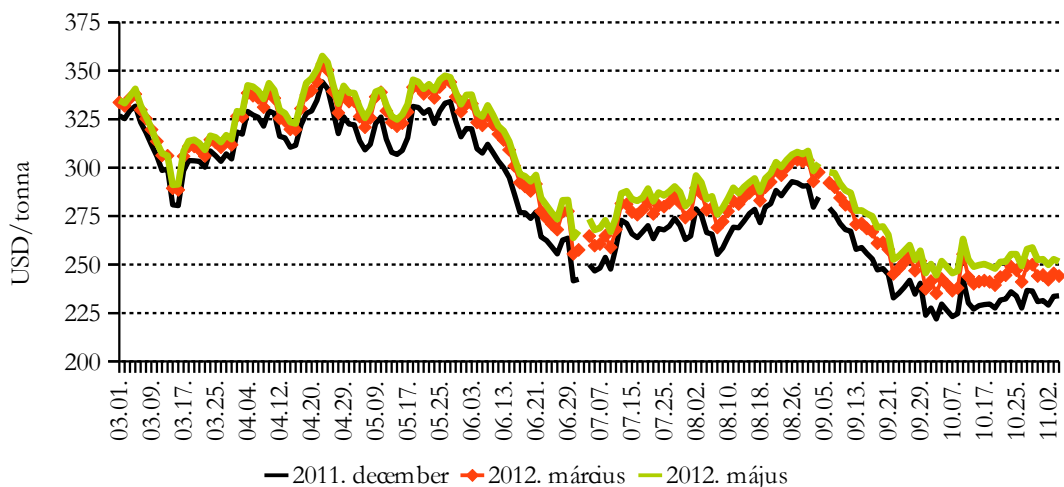
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

7. ábra

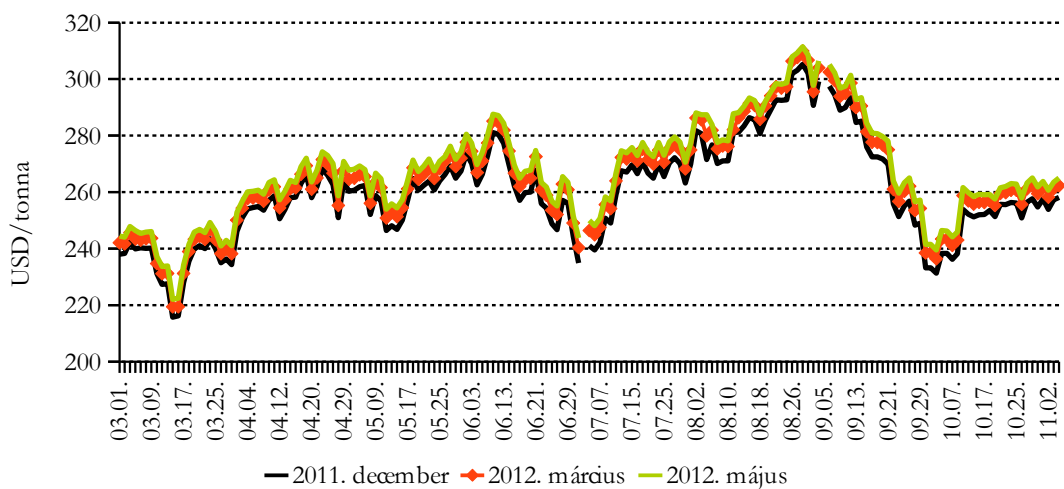
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

8. ábra

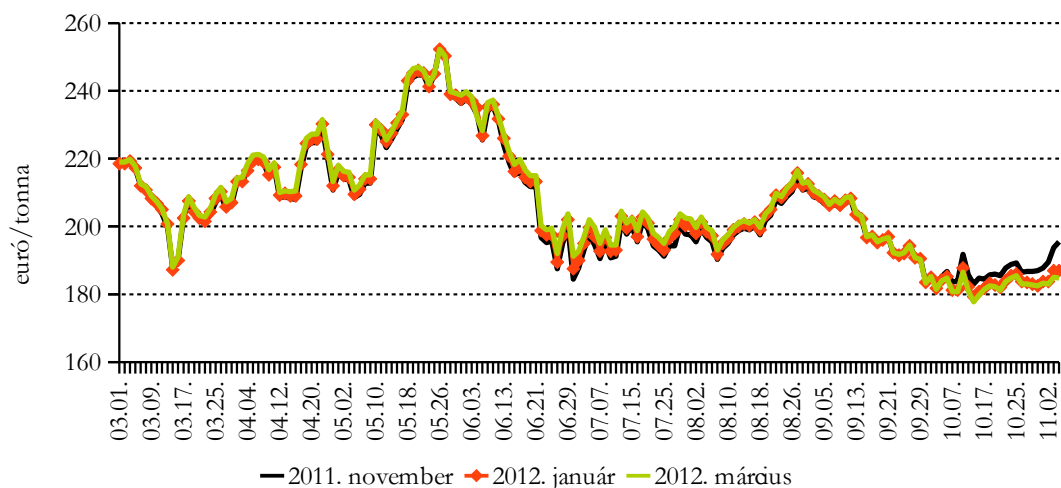
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

9. ábra

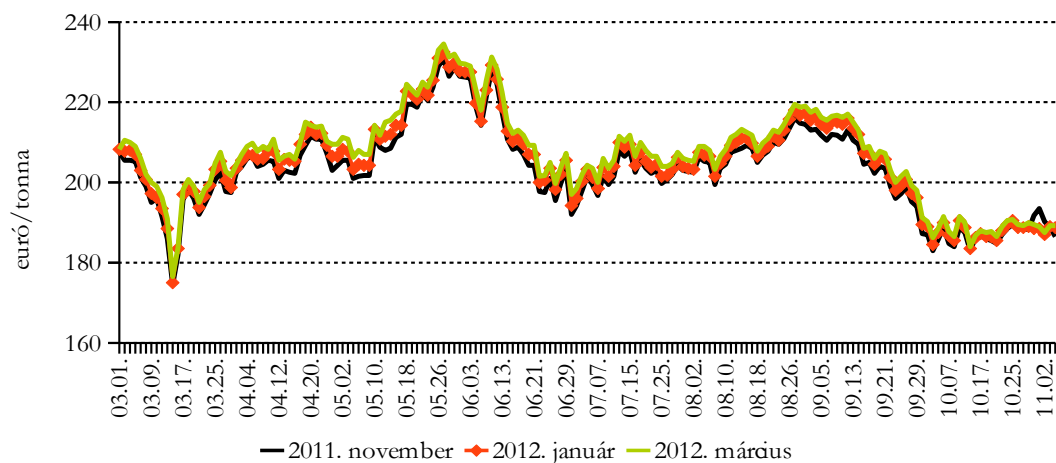
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

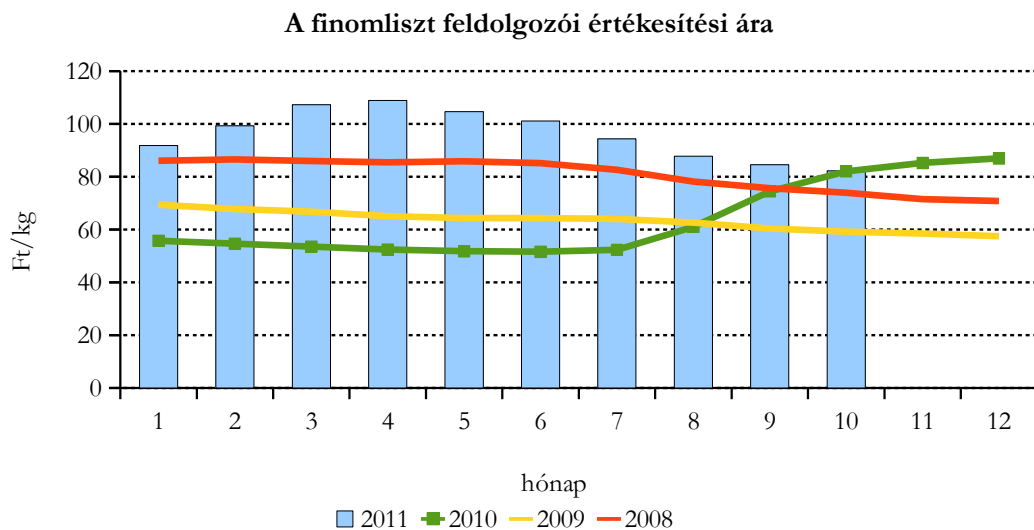
10. ábra

A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

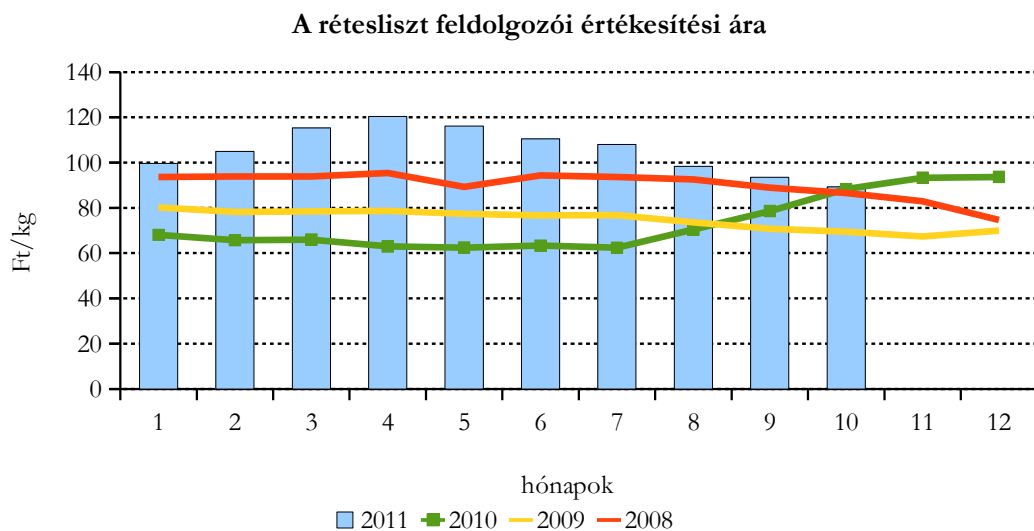
Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

11. ábra

Forrás: AKI PÁIR

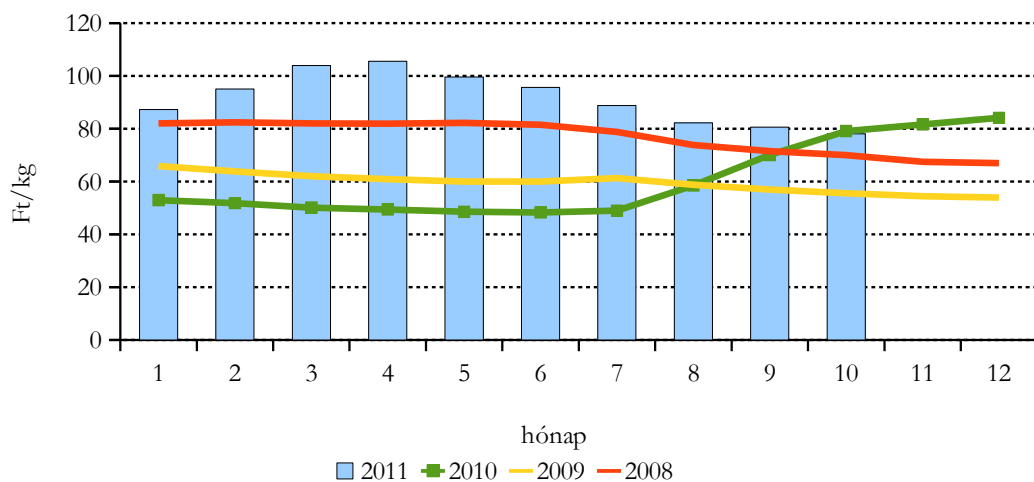
12. ábra

Forrás: AKI PÁIR

13. ábra

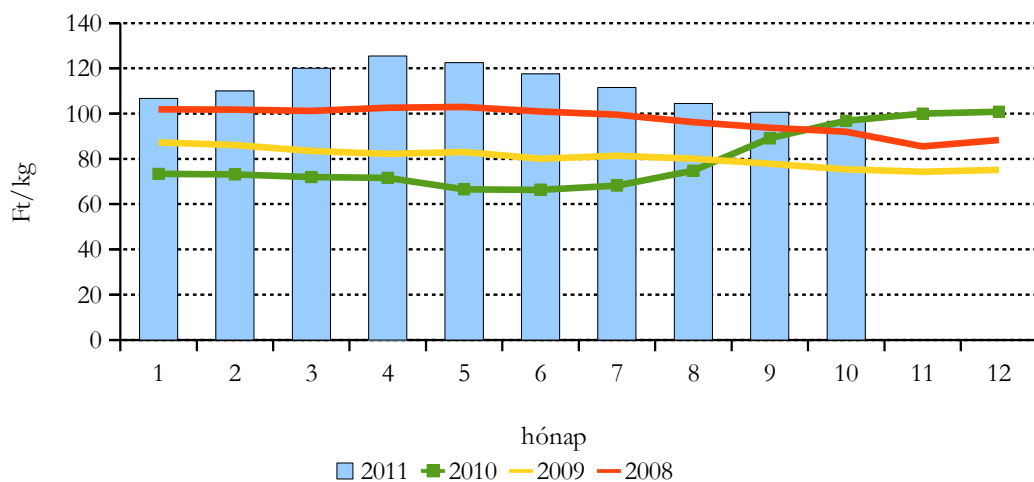
A fehér kenyérliszt feldolgozói értékesítési ára

Forrás: AKI PÁIR

14. ábra

A búzadara feldolgozói értékesítési ára

Forrás: AKI PÁIR

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2010. 43. hét	2011. 42. hét	2011. 43. hét	2011. 43. hét / 2010. 43. hét (%)	2011. 43. hét / 2011. 42. hét (%)
Finomliszt BL 55	tonna	1 297,11	502,23	240,23	18,52	47,83
ömlesztett	Ft/kg	81,85	79,01	77,46	94,64	98,04
Finomliszt BL 55	tonna	1 745,39	1 177,24	1 093,66	62,66	92,90
zsákos	Ft/kg	82,74	80,73	79,74	96,38	98,78
Finomliszt BL 55	tonna	697,24	636,92	450,97	64,68	70,80
zacskós	Ft/kg	89,57	86,23	91,13	101,73	105,68
Rétesliszt BFF 55	tonna	26,10	30,00	34,00	130,27	113,33
ömlesztett	Ft/kg	81,71	83,81	83,75	102,49	99,93
Rétesliszt BFF 55	tonna	53,86	32,06	16,95	31,47	52,87
zsákos	Ft/kg	85,01	85,45	86,43	101,67	101,14
Rétesliszt BFF 55	tonna	72,34	37,65	21,34	29,49	56,67
zacskós	Ft/kg	95,94	93,73	94,05	98,04	100,34
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	667,12	437,93	215,25	32,27	49,15
ömlesztett	Ft/kg	80,17	77,74	76,24	95,09	98,07
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	785,18	474,65	455,20	57,97	95,90
zsákos	Ft/kg	80,48	77,70	78,52	97,57	101,06
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	273,83	166,96	22,69	8,29	13,59
ömlesztett	Ft/kg	87,61	84,17	87,52	99,90	103,99
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	89,55	31,28	20,15	22,50	64,42
zsákos	Ft/kg	91,31	89,52	90,32	98,92	100,90
Étkezési búzadara AD	tonna	42,67	26,82	37,17	87,11	138,59
zacskós	Ft/kg	99,47	101,87	94,80	95,31	93,06

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2010. október	2011. szeptember	2011. október
Finomliszt BL 55	154	198	200
Fehér kenyér	247	266	265
Félbarna kenyér	244	264	266
Étkezési búzadara AD	185	210	211

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2011. október 28.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CME/CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2011. november	186,75	56 193	2011. december	236,79	50 254	2011. december	271,14	57 544
2012. január	183,00	55 065	2012. március	250,02	53 061	2012. március	276,74	58 733
2012. március	182,75	54 989	2012. május	258,37	54 835	2012. május	280,14	59 455
2012. május	183,00	55 065	2012. július	264,16	56 063	2012. július	283,27	60 117
2012. augusztus	169,75	51 078	2012. szeptember	273,16	57 973	2012. szeptember	288,41	61 209
2012. november	181,75	54 689	2012. december	279,78	59 377	2012. december	294,65	62 535
Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****					
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna			
2011. december	338,19	71 774	2011. november	153,00	52 324			
2012. március	317,16	67 310	2012. január	153,00	52 324			
2012. május	311,1	66 024	2012. március	154,25	52 752			
2012. július	307,7	65 303	2012. május	157,00	53 692			
2012. szeptember	300,99	63 880	2012. július	158,00	54 034			
2012. december	304,12	64 542	2012. november	145,50	49 760			

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Étkezési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CME/CBOT – Chicago Board of Trade

LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CME/CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2011. november	188,25	56 644	2011. december	257,87	54 728
2012. január	189,00	56 870	2012. március	262,60	55 731
2012. március	190,00	57 171	2012. május	265,06	56 253
2012. június	192,75	57 998	2012. július	266,63	56 588
2012. augusztus	194,00	58 375	2012. szeptember	249,80	53 016
2012. november	175,50	52 808	2012. december	242,52	51 470

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CME/CBOT – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

MATIF, Párizs		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna
2011. november	450,75	135 631
2012. február	424,25	127 657
2012. május	413,25	124 347
2012. augusztus	393,25	118 329
2012. november	393,50	118 404
2013. február	393,00	118 254

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Határidős áru piacok: volumen és nyitott kötésállomány

darab kontraktus

		2011. október	2011. szeptember	2010. október
		CBOT (Chicago)		
Búza	Volumen	1 594 358	1 470 524	1 527 790
	Nyitott kötésállomány*	428 852	421 316	532 892
Kukorica	Volumen	5 568 224	5 385 719	7 501 104
	Nyitott kötésállomány*	1 223 732	1 199 318	1 614 062
Szójabab	Volumen	5 309 535	4 053 070	4 660 177
	Nyitott kötésállomány*	522 446	569 867	620 516
MATIF (Párizs)				
Búza	Volumen	542 896	561 542	550 122
	Nyitott kötésállomány*	215 214	263 464	266 912
Kukorica	Volumen	49 037	44 859	34 410
	Nyitott kötésállomány*	23 371	24 894	19 694
Repcemag	Volumen	196 627	208 753	120 128
	Nyitott kötésállomány*	104 484	123 849	80 783
BÉT (Budapest)				
Malmi búza	Volumen	2	1	2
	Nyitott kötésállomány*	-	-	17
Takarmánykukorica	Volumen	422	299	370
	Nyitott kötésállomány*	261	833	344
Napraforgómag	Volumen	39	221	250
	Nyitott kötésállomány*	36	148	11
Repcemag	Volumen	30	3	8
	Nyitott kötésállomány*	11	1	23

* A hónap utolsó tőzsdenapján.

1 CBOT kontraktus (5 000 bu) \approx 127 t kukorica; 136,1 t búza vagy szójabab.

1 MATIF kontraktus = 50 t búza, kukorica vagy repcemag.

1 BÉT kontraktus = 100 t malmi búza, takarmánykukorica, napraforgómag, repcemag

Forrás: CBOT/CME, MATIF/Euronext, BÉT

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- **Nő a növényi olaj kínálata**
- **A dél-amerikai gazdák jól haladnak a szójabab vetésével**
- **Csökkenő árak a nemzetközi árupiacokon**
- **A BÉT-en emelkedtek az olajos magvak jegyzései**

Világpiaci kitekintés

Az USA mezőgazdasági minisztériuma (USDA) októberi jelentése szerint a növényi olajok globális előállítása 151,6 millió tonna lehet a 2011/2012. gazdasági évben, ami 5,5 millió tonna növekedést jelent az előző időszakhoz képest. A globális fogyasztás az előző szezont 5,3 millió tonnával meghaladva 150 millió tonna körül alakulhat. Az utóbbi évekhez hasonlóan a pálma- (50,3 millió tonna), a szója- (43 millió tonna), a repce- (22,7 millió tonna) és a napraforgóolajból (12,8 millió) készül a legnagyobb mennyiség. A repceolaj kínálata a gyenge repcemagtermés miatt, az elmúlt évek emelkedő tendenciájával szemben, 1 millió tonnával mérséklődhet, a többi növényi olaj kínálata viszont jelentősen bővíülhet a 2010/2011. szezonzhoz viszonyítva.

A növényi olajok ára a napraforgóolaj kivételével stagnált az elmúlt hónapokban. A milánói árutőzsdén a szója- és a pálmaolaj jegyzése rég volt egymáshoz ilyen közel, ami a kedvezőbb pálmaolaj és a mérsékeltebb szójabab kínálatnak köszönhető. Milánóban a napraforgóolaj határidős ára az augusztusi szintekhez képest október végére 12%-ot veszített értékéből a napraforgómag bőséges termése miatt. Nyugat-Európában az olajok kikötői ára is jelentősen csökkent októberre. A napraforgóolaj FOB ára szemben a korábbi 1500 USD/tonnás csúccsal, szeptemberben 1200 USD/tonna alá, a repceolaj FOB ára a januári 1450 USD/tonnás magasságból 1260 USD/tonna alá csökkent. A napraforgóolaj jelentős árelőnnyel rendelkezik a többi növényi olajjal szemben, ami tovább növelheti a keresletét.

Az olajnövénypiacon meghatározó dél-amerikai országokban vetik a szóját és a napraforgót. Az északi félteke gyengébb idei szójabab termése a dél-amerikai termelőországokra tereli a piacok figyelmét, azaz ha onnan rossz hírek érkeznének az ismét felfelé húzná a szójabab jegyzéseket. Brazíliában a csapadékos szeptembert követően a La Nina-jelenség kedvező időjárási feltételeket biztosít a vetéshez (október 31-ig a tervezett terület 35%-án végeztek a vetéssel). A várakozások szerint az idei 74,3 millió tonna után jövő tavasszal 75,3 millió tonna szójabab teremhet az országban.

Argentínában, a világ meghatározó szójaolaj és -dara exportőr országában is megkezdődött a szójabab vetése (a vetési szándék 18,6 millió hektár). Az argentin mezőgazdasági minisztérium tájékoztatása szerint 52-53 millió tonna szójabab teremhet 2012 tavaszán, ami 5 millió tonnával ha-

ladná meg az idei mennyiséget. Október 28-áig a napraforgó tervezett (1,7 millió hektár) vetésterületének 52%-án került vetőmag a földbe.

Az októberi tendenciák alapján elmondható, hogy a gazdasági válság egyre inkább begyűrűzik a tőzsdékre. A befektetők már hosszú hónapok óta az EU és Görögország kockázata alapján árazzák a terményeket a piacon, amit az Egyesült Államok és Kína gyenge makroadatai tovább mélyítenek. Az október végi EU-csúcs valamelyest megnyugtatta a hangulatot és ismét élénkültek a piacok. A görög miniszterelnök november 1-i bejelentése a megszorítási intézkedések népszavazásra bocsátásáról azonban újabb pánikot indított a világban. A népszavazás végül nem kerül lebonyolításra, de a görög kormányválság hatására bizonytalan maradt a befektetői hangulat a tőkepiacokon november első hetében.

A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a szójabab front havi jegyzése az október közepi 466 USD/tonnáról 437 USD/tonnára csökkent november elején, mert az Egyesült Államokban a szójabab betakarítása a várakozásoknak megfelelően halad (október végéig a betakarítható terület 87%-án végeztek az aratással). A párizsi árutőzsdén (MATIF) a repcemag novemberi jegyzése 450 euró/tonnán került kivezetésre, a februári lejárat pedig 420 euró/tonna volt november elején. A repcemag ára a következő hónapokban is a jelenlegi tartományban (410-450 euró/tonna) maradhat, az idei gyenge kínálat és alacsony készletszint, illetve a jövő évben várható termés bizonytalansága miatt.

Hazai körkép

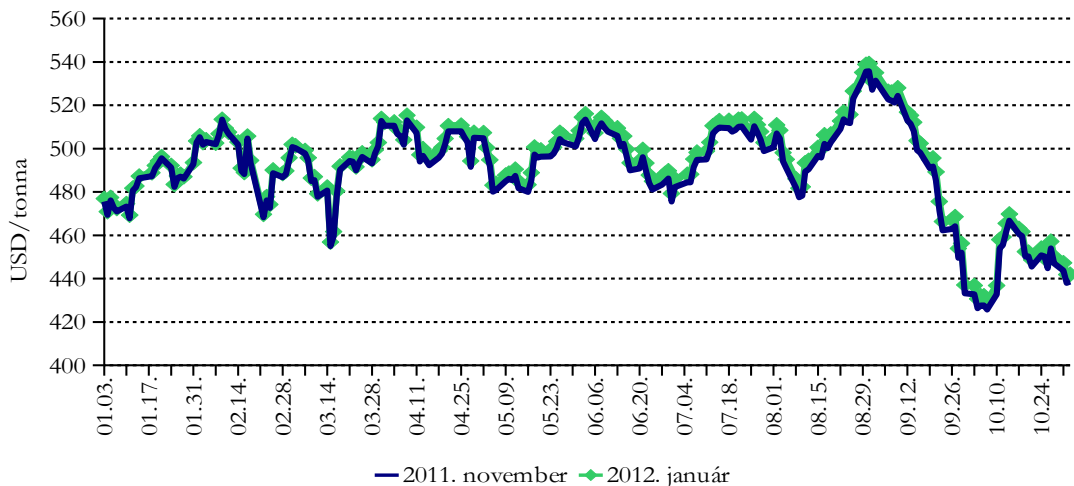
Az MgSzH november 7-ei jelentése szerint 272 ezer hektáron vetettek repcét a magyar termelők. A napraforgó betakarítása befejeződött, az országos termés 1,386 millió tonna.

A BÉT-en a napraforgómag front havi jegyzése 105 ezer Ft/tonna, a repcemagé (2012. augusztus) 126 ezer Ft/tonna volt november 2-án. A jelentős áremelkedés mögött a gyengülő forint állhat, mert a piacról nem érkezett más hír, amely a drágulást indokolná. Az aszályos időjárás persze hatással van a repceterületekre, és egy gyengébb jövő évi termés a napraforgómag árát is emelhetné, de jelenleg inkább a nemzetközi hatások érezhetők még.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

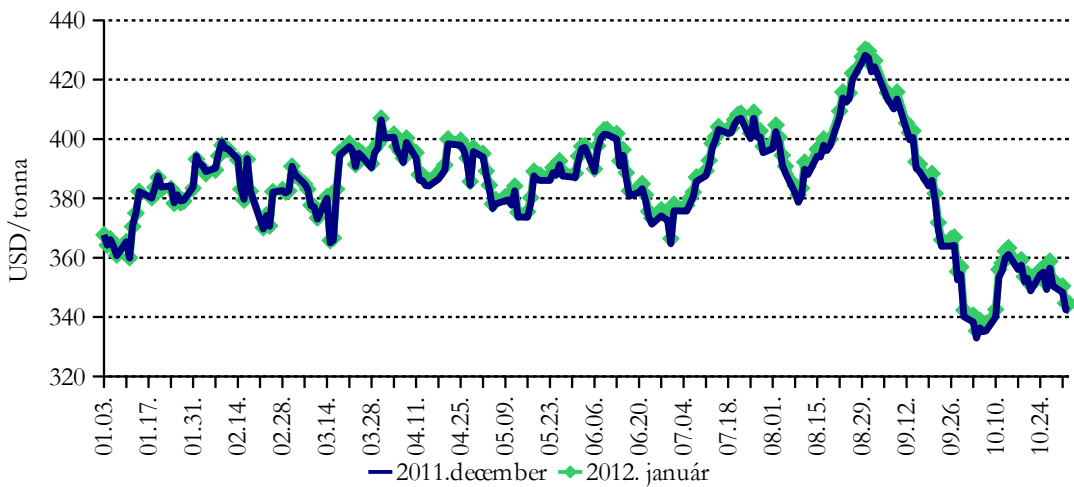
A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

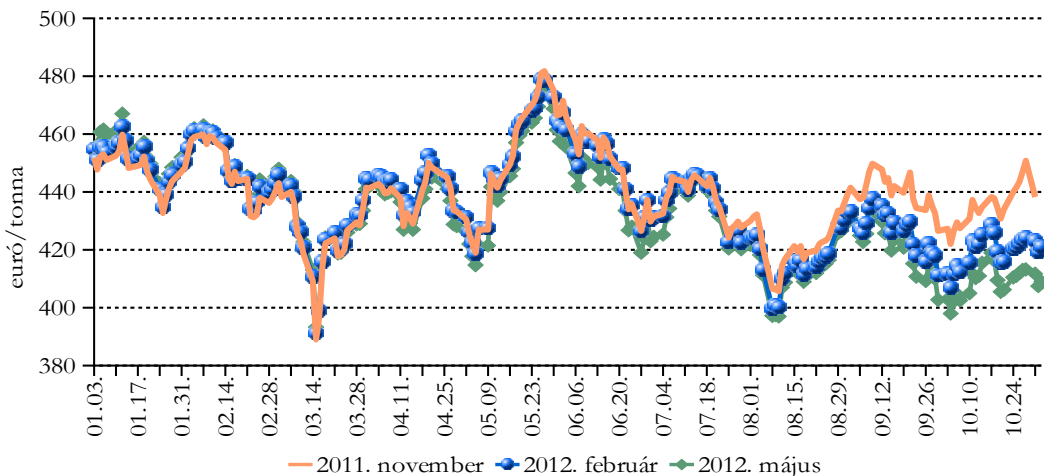
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

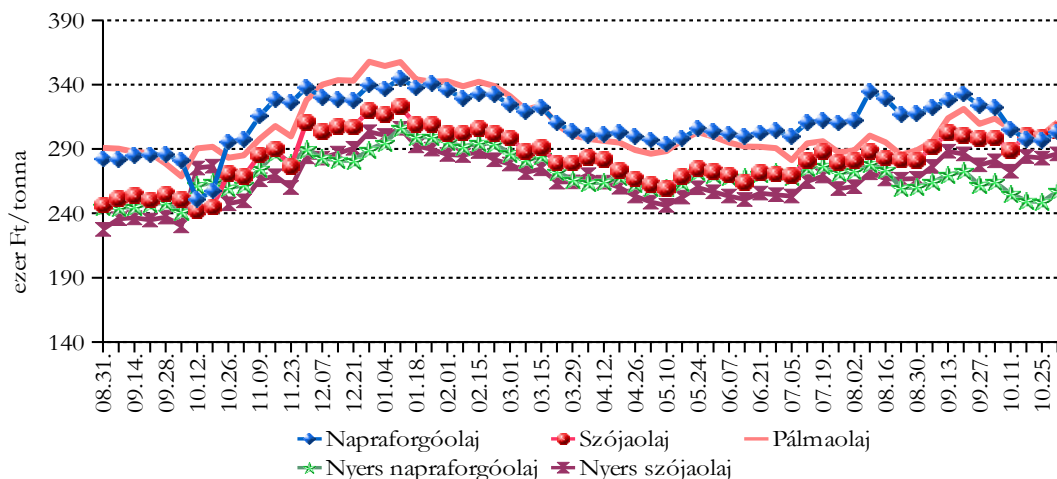
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

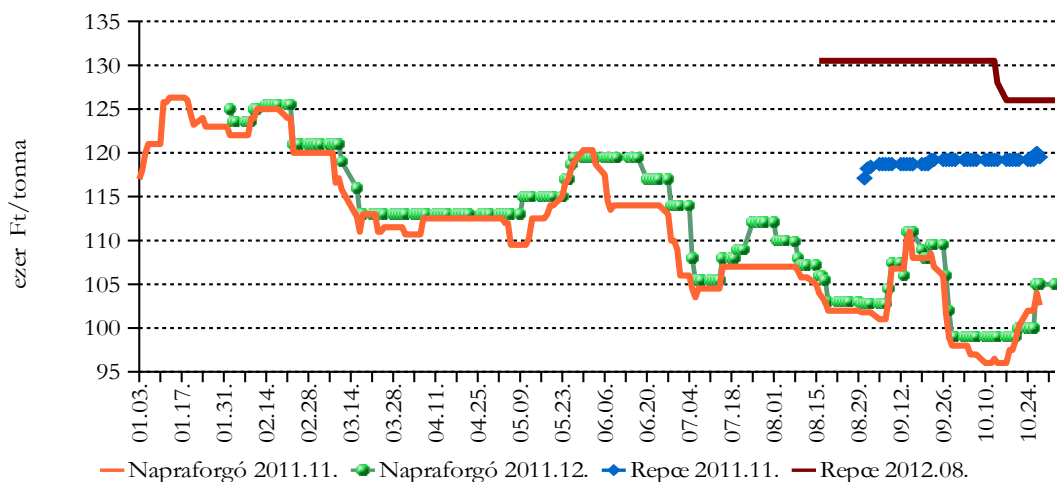
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóinak értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2010.október	2011. szeptember	2011. október	2011. október / 2010. október (%)	2011. október / 2011. szeptember (%)
Ipari napraforgómag	tonna	281 312	245 017	267 254	95,00	109,08
	Ft/tonna	89 478	107 579	108 155	120,87	100,54
Repce	tonna	18 165	34 540	19 126	105,29	55,37
	Ft/tonna	93 925	124 582	133 334	141,96	107,03
Nyers napraforgóolaj	tonna	31	-	213	690,14	-
	Ft/tonna	268 422	-	284 363	105,94	-
Napraforgódara	tonna	14 620	-	13 719	93,84	-
	Ft/tonna	42 860	-	40 081	93,52	-
Nyers repceolaj	tonna	4 060	-	-	-	-
	Ft/tonna	222 229	-	-	-	-
Repcedara	tonna	8 310	8 031	9 762	117,47	121,56
	Ft/tonna	37 977	51 229	49 570	130,53	96,76

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Ft/tonna				
		EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2011-10-18	-	-	249 759	-	-
	2011-10-25	-	-	248 796	-	-
	2011-11-01	-	-	257 104	-	-
Repceolaj	2011-10-18	-	313 131	-	-	-
	2011-10-25	-	311 924	-	-	-
	2011-11-01	-	322 340	-	-	-
Szójaolaj	2011-10-18	-	-	284 055	253 386	-
	2011-10-25	-	-	282 959	242 189	-
	2011-11-01	-	-	286 268	249 974	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

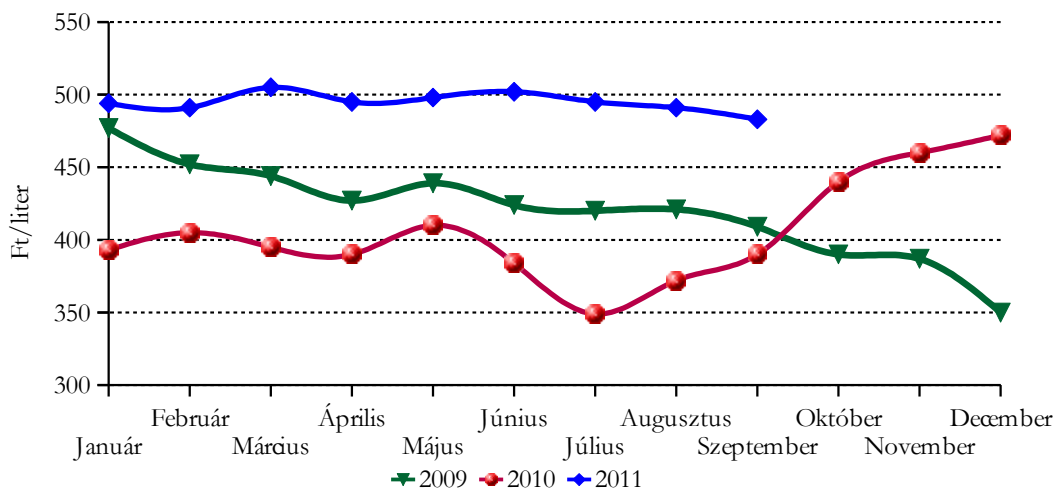
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2011-10-18	-	-	96 176	109 677
	2011-10-25	-	-	95 805	106 778
	2011-11-01	-	-	-	-
Napraforgódara**	2011-10-18	-	-	43 987	-
	2011-10-25	-	-	43 818	40 176
	2011-11-01	-	-	45 281	133 120
Repce	2011-10-18	130 546	-	125 252	139 970
	2011-10-25	131 156	-	124 769	135 195
	2011-11-01	128 705	-	-	-
Repcedara**	2011-10-18	-	-	51 443	49 146
	2011-10-25	-	-	51 245	-
	2011-11-01	-	-	52 956	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az Európai Unió bioetanol-termelése

Az EU bioetanol-termelése folyamatosan nőtt az elmúlt években. A bőségesen és olcsón rendelkezésre álló gabonafélék (kukorica, takarmánybúza) 2008-ban és 2009-ben a termelés nagyobb mértékű bővülését tették lehetővé, ezt követően az alapanyag szűkülő kínálata és magas ára miatt a bioetanol termelésének növekedési üteme lassult.

A cukorrépa-alapú bioetanol előállítására nem áll rendelkezésre elegendő kapacitás ahhoz, hogy a gabonaalapú termelést kellő mértékben kiegészítse. A németországi Anklam-ban épül egy új, 1,4 millió tonna cukorrépa feldolgozására alkalmas üzem. Az egyéb alapanyagok (tejsavó, boralkohol, melasz) felhasználása nem jelentős a bioetanol-termelésben.

Az Európai Unió bioetanol-mérlege

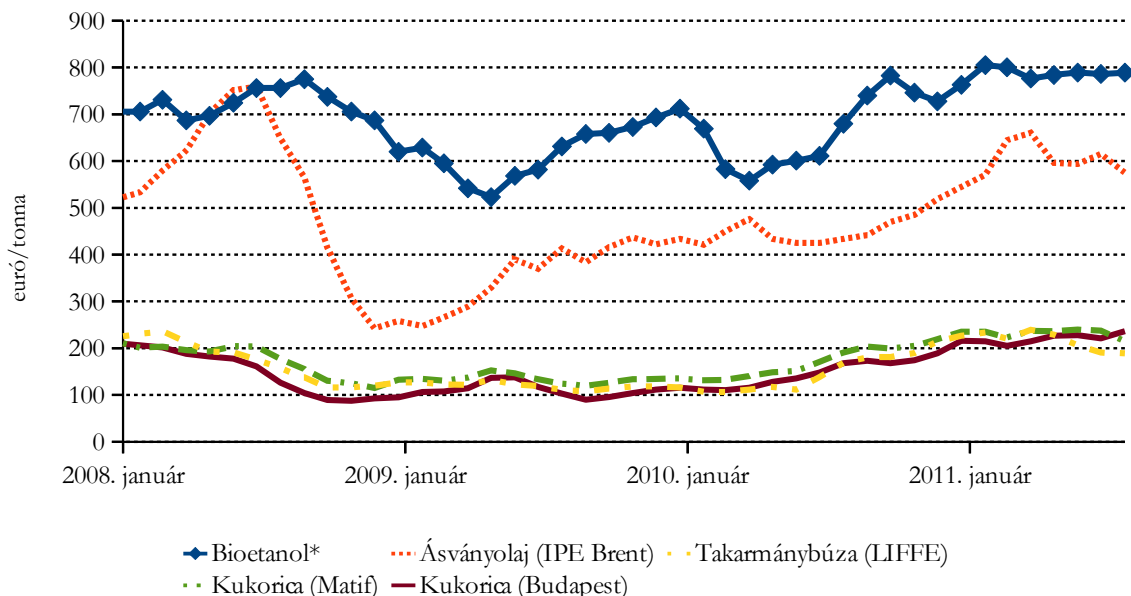
ezer m³

Év	Nyitókészlet	Termelés	Import	Felhasználás	Ebből hajtóanyag célú felhasználás	Export	Zárókészlet
2008	1 243	4 340	2 196	5 768	3 468	373	1 639
2009	1 639	5 613	1 680	6 737	4 437	145	2 050
2010	2 050	6 441	1 506	8 007	5 557	94	1 896
2011	1 896	6 992	1 526	8 475	6 025	157	1 782

Forrás: F.O. Licht

A bioetanol ára a 2010. év közepétől némi lemaradással követte a két legfontosabb alapanyagának (kukorica, takarmánybúza) árváltozását. Az elmúlt év szeptemberére a bioetanol ára 587 euró/m³-re (739 euró/tonna) nőtt, ezt követően kisebb ingadozásokkal 639 euró/m³-ig (805 euró/tonna) emelkedett 2011. március közepéig, az előző hónapokban pedig 610-630 euró/m³ (768-793 euró/tonna) között stabilizálódott.

A bioetanol és alapanyagai, illetve az ásványolaj ára

* 99,3-99,8%-os alkohol, FOB T2 Rotterdam.

1 barrel ásványolaj 7,5 tonna; 1m³ bioetanol 1,2 tonna.

Forrás: Kingsman, HGCA

A bioetanol ára 2011-ben magasabb volt, mint az elmúlt évben, sőt meghaladta az eddigi legmagasabb 2008-as értéket is. A takarmánybúza és a kukorica árának emelkedésével közel egy időben az ásványolaj ára is nőtt, és 2011-ben kisebb ingadozásokkal ugyan, de 100-125 dollár/barrel között alakult. Az ásványolaj magas ára felfelé húzta a bioetanol árát is.

A tagállamok növelték a bekeverési arányt, ami fokozta a bioetanol iránti keresletet. Finnország, Németország és Svédország bevezette az E-10-es terméket. Növelték a bioüzemanyag kvótát Olaszországban, Hollandiában, Lengyelországban, Romániában, Finnországban, Spanyolországban és Nagy-Britanniában is. A biodízel magas ára miatt több tagállamban a bekeverési arány elérését bioetanolal biztosították, ami tovább növelte a bioetanol iránti keresletet.

A bioetanol ára – ha nem történik lényeges változás az import alapanyag vagy az ásványolaj árában – az év végéig magas maradhat.

Az Európai Unió várhatóan 1526 ezer m³ bioetanolt importál 2011-ben, ami alig haladja meg az előző évi 1506 ezer m³-t. Az Unió 2011. január-június között Egyiptomból 29,7 ezer m³ (2010 I. félév: 20,9 ezer m³), Pakisztánból 23,3 ezer m³ (2010 I. félév: 4,8 ezer m³) bioetanolt vásárolt. Oroszország 14,9 ezer m³ bioetanolt szállított a Közösségbe az év első hat hónapjában, míg egy esztendővel korábban 1,5 ezer m³-t exportált.

Brazíliaiban a bioetanol bekeverési aránya 2011. október 1-től 25%-ról 20%-ra csökkent. Az alacsonyabb bekeverési arány miatt Brazília több ásványolajat vásárolhat, ugyanakkor 100-150 millió liter alkoholt takaríthat meg. A termelés csökkenése miatt Brazíliaiban az elmúlt három évben megkétszereződött a cukornád ára, ami emelte a cukor és a bioetanol árát is. A bioetanol ára (Santos FOB) 750 dollár/m³ (573 euró/m³) volt 2011. 42. hetében, ugyanakkor 2010 hasonló időszakában 697 dollár/m³ (445 euró/m³) körül alakult.

A braziliai bioetanol magasabb áron értékesítették a világpiacon, ezért az USA-ban előállított bioetannal szembeni árelőnye gyengült. Előfordulhat, hogy az USA Brazíliát megelőzve világszerte bioetanol-exportőr lesz 2011 második félévében. Az USA bioetanol-exportja 2011. január-május között megkétszereződött a tavalyihoz képest.

Az Európai Unió 2011 első félévében 26 ezer m³ (2010: 25,5 ezer m³) nem denaturált alkoholt (E90-es termék nélkül) importált az USA-ból. Az USA-ból érkező KN 220710 kód alá eső nem denaturált terméket 192 euró/tonna, a KN 220720 kódszámú denaturált alkoholt 102 euró/tonna vám terheli. Az E90-es termék a KN 3824 kód alatt vegyi anyagként érkezik az USA-ból, lényegesen alacsonyabb, 6,5%-os vámmal. Az Európai Vámügyi Bizottság (Customs Code Committee) figyelembe vette az EU Bizottság azon kérését, hogy a 70%-nál nagyobb bekeverésű alkohol is a KN 2207 kód alá kerüljön besorolásra. Az E90-es termék magasabb vámdíjtétele miatt feltehetően csökkenni fog az Unióba érkező mennyiség.

Az EU bioetanol-importjának jelentős növekedésére ebben az évben már nem lehet számítani, mert Brazíliaiban szűkösek az exportálható készletek, az USA-ból érkező terméket pedig vám terheli.

Felhasznált irodalom:

- Ethanol Outlook Report. CME Group 2011. szeptember 4.
- Ethanol Outlook Report. CME Group 2011. szeptember 19.
- M/m decline in EU ethanol imports. F.O. Licht Daily news 2011. szeptember 20.
- Patrick Knight. Brazil's ethanol corporations to ramp up investment F.O.Licht 2011. szeptember 7.
- E-10 sales at record high. F.O.Licht 2011. szeptember 7.
- High grain prices depress H1 ethanol output. F.O.Licht 2011. szeptember 7.
- E-85 and E-10 raise fuel ethanol use in Sweden. F.O.Licht 2011. szeptember 7.
- A reason for concern, The EU ethanol sector and the 2011/12 wheat season. F.O.Licht's World Ethanol & Biofuels report. 2011. augusztus 19.
- Marktbericht 2011. június. Toepfer International
- M/M decline in ethanol imports. F.O. Licht's World ethanol and biofuels report. 2011. szeptember 23.

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>